

Viața bibliotecii

Ipostaze ale deschiderii la Biblioteca Centrală Universitară Timișoara

de Andreea Foanene

Asemenea cuvântului scris, desenul este expresie a sintezei unei idei. Prin prezența și energia sa, semnul grafic este purtător de valori comunicaționale. Caracterul vizual al societății contemporane oferă un teren fără precedent libertății de exprimare artistică. În acest sens, putem remarca amploarea și importanța proiectelor de artă urbană și a artiștilor care extind granițele atelierelor dincolo de intimitatea interioară a zidurilor unei camere. Arta „îmbracă” peisajul orașului contemporan, surprinde, înfrumusețează, critică, ironizează sau promovează valori în spații diverse.

La baza proiectului artistic *Ipostaze ale deschiderii* realizat la Biblioteca Centrală Universitară din Timișoara stă dorința de promovare a identității culturale prin puterea generativă a imaginii. Am expus două desene de mari dimensiuni în spațiul oferit de ușa de acces principal în bibliotecă, așa cum se poate observa în imaginea alăturată. Mi-a plăcut spațiul pus la dispoziție, iar libertatea pe care am avut-o pentru a alege locul de expunere al lucrărilor a jucat un rol important în desfășurarea evenimentelor. Atât fizic, cât și metaforic, poarta bibliotecii studențești a Timișoarei este un spațiu al trecerii, al devenirii, al evoluției. Sentimentul ascendent este sugerat arhitectural prin plasarea ușilor de sticlă în spațiul superior scării de acces. Întâi parcurgi scările, deschizi ușa, apoi te apropii de cărți. E cumva punctat timpul prin care pătrunzi în altă lume. Scările curate și ferme, impresionante prin dimensiune, accentuează impresia evolutivă și facilitează accesul în inima bibliotecii. Acest spațiu modern și tradițional în același timp are un puternic caracter tranzitoriu.

Am dorit să aduc un accent artistic acestui loc al trecerii parcurs zilnic de sute de studenți și profesori. M-am gândit la specificul publicului care va viziona aceste lucrări și prospețimea și abundența lui mi-a adus bucurie și încredere. În acest fel, calitatea artistică a desenului va personaliza acest spațiu, iar valențele culturale

ale subiectului ales vor naște întrebări, răspunsuri, noi proiecte, vor inspira oameni tineri să se apropie cu interes de arhitectura istorică a Timișoarei.

Expunerea imaginilor în spații publice a început în 2015, când trei desene din seria *Ipostaze ale deschiderii* au îmbrățișat spațiul pus la dispoziție de Aeroportul Traian Vuia din Timișoara. În 2015 și 2016 imaginile au fost promovate în format *one way vision* de Asociația Culturală Kratima, prin proiectul POARTĂ ARTĂ!

Subiectul imaginilor aduce în atenție arhitectura istorică a Timișoarei, prin alegerea porților ca element de studiu și sursă de inspirație. Element arhitectural specific verticalității locuirii cultivate, poarta unește și separă, eliberează sau închide, apără și afirmă calități estetice, culturale, economice sau istorice. Porțile de lemn, cu decorații sculptate, cu detalii de feronerie, cu vopsea scorjotă, strâmbe, oloage, cu perforații crude împunse de galbene țevi de gaze, multe dintre ele cu clanțele furate, cu detalii funcționale înlocuite de materiale noi și impersonale, scârțâie, se deschid greu, plâng pe ritmurile uitării. Porți cu proporții impresionante, adevărate compoziții complexe, obiecte artistice și funcționale, martori ai istoriei orașului străjuiesc clădiri baroce, art nouveau, cu elemente rococo sau neogotice. O mică parte dintre ele sunt restaurate, o mică parte din aceste vie obiecte de artă sunt respectate și îngrijite așa cum trebuie. Situația lor fragilă, frumusețea lor palidă, trădează o mare stare de neștiință. Situațiile paradoxale în care descoperim astăzi patrimoniul local devin sursă de inspirație și semnal de alarmă.

Metoda mea de reacție la adresa acestei realități e compusă din desen și text. Am început în 2015 ciclul de desene *Ipostaze ale deschiderii*. Inspirată de vechile porți ale Timișoarei, am continuat tema cu noi lucrări, în 2016. Schițele expuse acum la Biblioteca Centrală Universitară au fost realizate în cărbune și au fost transpuse pe suprafețele de sticlă în tehnica *one*

way vision. Prin acest cumul de tehnici grafice, imaginea a păstrat expresivitatea tradițională a desenului în cărbune și a fixat calitatea artistică prin intermediul tehnologiei grafice menționate. Fiind o folie PVC albă lucioasă perforată, *one way vision* se folosește pentru personalizarea diferitelor suprafețe vitrate. Redarea fidelă a desenului la dimensiuni bine determinate și avantajul transparenței materialului facilitează atât vizibilitatea excelentă a imaginii grafice, precum și pătrunderea luminii în interiorul spațiului acoperit.

Desenele care se pot observa la intrarea în bibliotecă sunt realizate după două porți care au fost luate în considerare de programul de restaurare realizat de Asociația culturală Kratima în 2016. Două clădiri de patrimoniu, situate pe strada Emanoil Ungureanu și în Piața Romanilor, găzduiesc la intrare cele două modele ale desenelor mele.

Porțile masive, tăcute, detașate de propria sofisticare tehnică, inconștiente de valoarea lor estetică, îți deschid cu smerenie voleurile, ca niște paznici loiali. Cărbunele dintre degetele mele înnegrite le urmărește forma și le redă cu emoție poezia proporțiilor. Praful negru se așterne inegal pe hârtia rugoasă, așteptând pasul următor al desenului, cu vulnerabilitatea-i specifică. Fiecare mișcare e o decizie asumată. În tehnica desenului în cărbune poți suprapune succesiv mai multe straturi de praf și astfel se obține un negru modulată, profund. Sau le poți anula pe toate, cu dosul palmei sau cu o cârpă moale, de bumbac - așa poți obține un gri catifelat. Urma cărbunelui poate fi ascuțită, acută, reflexivă, agresivă, ritmată, sau poate exprima o stare de detașare melancolică. Comun picturii, desenul în cărbune se poate realiza și în tușe largi, libere și nestăpânit de expresive, dacă batonul de cărbune este folosit pe orizontală. Liniile trebuie gândite dinainte, pentru că, odată trasate, cu greu se mai pot modifica. Luminile, de asemenea, trebuie să le vezi ca prin vis, înainte de a le descoperi privirii prin acțiunea crudă a gumei plastice. Odată prinsă pe hârtie, forma-model se poate fixa sau se poate modifica. Acest drept asupra formei îl are numai artistul.

Porțile pe care le desenez încep să-și dezvăluie personalitatea și, petrecând tot mai mult timp cu gândul și cu ochii la ele, încep să le văd ca pe niște personaje în așteptare. Expun două dintre desenele *Ipostaze ale deschiderii* în spațiul Bibliotecii Centrale Universitare, cu gândul ca interesul activ pentru cultură, patrimoniu și identitate să devină preocupare constantă a timișorenilor vechi și noi.

Andreea Foanene: Desen expus la intrarea in Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran”, 2016